

til svarer de absolut *Nej*. Et Forbud gældende Kvinder alene vil ramme dem ikke alene økonomisk ved at fratage dem Adgang til Overarbejdspenge i travle Perioder og til et bedre lønnet Natarbejde, som det maaske af en eller anden Grund desuden passer dem bedre at udføre end Dagarbejde; men hvad der er værre, en saadan Undtagelseslov kan udelukke Kvinderne fra Konkurrencen med den mandlige Arbejdskraft i enkelte Fag, idet visse Arbejdsgivere maaske slet ikke vil benytte kvindelig Arbejdskraft, naar den er behæftet med et saadant Forbud.

Selvfølgelig er Natarbejdet ikke gavnligt for Sundheden, og det kunde være ønskeligt at faa det forbudt baade for Mænd og Kvinder i Virksomheder, hvor det ikke er absolut nødvendigt. Man kunde jo ogsaa tænke sig, at et Forbud mod Kvinders Natarbejde rent samfundsmæssig set vilde være et saa stort Gode, at Hensynet til de enkelte Individer, det gik ud over, maatte træde i anden Række. Noget saadant skønnedes jo at være Tilfældet, da vi for nylig gennemførte 8 Lukkeloven og tidligere Helligdagsloven. Begge Love gik ret føleligt ud over de enkelte Indviders Erhvervsfrihed, idet Forbudet kom til at udelukke endog saa den Mand eller Kvinde, der ikke beskæftiger fremmed Arbejdskraft, fra at drive sit Erhverv paa alle Tider af Døgnet. Her var imidlertid ikke Tale om et Særforbud for Kvinder, men lige Ret for alle Samfundsborgere. Hvis det nu var saa, at en stor Mængde Kvinder og Mødre arbejdede regelmæssig i Fabrikkerne i Danmark om Natten og satte deres egen og den kommende Slægts Sundhed paa Spil derved, saa kunde Samfundet maaske med nogen Ret fordrer gennemført denne særlige Beskyttelse for Kvinder. Af de 47,000 Kvinder, som efter den sidste Industritælling fra 1906 arbejder i industrielle Virksomheder, rammes næppe mere end een Procent af Forbudet, medens et langt større Antal Kvinder vil kunne vedblive med Natarbejde enten fordi de har Hjemmearbejde, der ikke kan kontrolleres, eller fordi deres Erhverv slet ikke falder ind under industriell Virksomhed, som f. Eks. de mange Kvinder, der har Natarbejde i Kaféer og Restauranter for ikke at tale om Sygeplejerskerne eller de mange, hvis Arbejde ved Vask og Rengøring ofte falder ind under Natarbejde.

Man vilde altsaa ved at gennemføre Forbudet mod Kvinders Natarbejde i industrielle Virksomheder skabe et Princip om særlig Lovgivning for Kvinder indenfor Erhvervslivet, uden dog samtidig at opnaa Formaalet at be-

skytte Kvinderne, og jeg tror, at man derved vil begaa en Uretfærdighed.

Jeg har bestræbt mig for i den korte Tid, der kan være til min Disposition som Indleder af Diskussionen, at give en saa vidt muligt objektiv Fremstilling af Forholdene, uden dog til Slut at lægge Skjul paa min personlige Opfattelse. Det vil jo nu af Diskussionen fremgaa, om man er enig med mig i, at D. Kv. Sf. atter denne Gang skal tage et Arbejde op for at forhindre, at der i Fabriksloven indsættes et Forbud mod Kvinders Natarbejde. Viser det sig, at der er Stemning for at tage Kampen op paany, enes vi nok om Formen. Dog skal jeg, idet jeg forbeholder mig at deltage i Diskussionen, henstille, at vi eventuelt søger Samarbejde med de arbejdende Kvinder selv, idetmindste til en vis Grad, og dette vil jo bedst ske gennem de Fagforeninger, der er interesserede i Sagen.

Da Regeringen, som sagt, ved sin Repræsentants Tiltrædelse af Bernerkonventionen har forpligtet sig til at forelægge Rigsdagen et Forslag om Forbud mod Kvinders Natarbejde, maa Kvindernes Virksomhed for at forhindre dettes Gennemførelse jo særlig gaa ud paa at paavirke Rigsdagens Medlemmer, der faar den endelige Afgørelse i deres Haand.

Da Spørgsmaalet var fremme i 1899 protesterede Kvinderne — skønt ikke adspurgt — mod et Særforbud. Daværende Indenrigsminister Bramsen — som jo forøvrigt gjorde sig meget fortjent ved sin Gennemførelse af Fabrikslovens mange gode Bestemmelser — saavel som flere Rigsdagsmænd, talte derfor med nogen Bitterhed om »en vis doktrinær Kvinde-sagsbevægelse«, der havde bemægtiget sig Spørgsmaalet. Forhaabentlig vil Kvinderne ogsaa denne Gang være vaagne og forhindre Gennemførelsen af et Forbud, som vi vist med Rette kan kalde »doktrinært«, fordi det maaske kan have sin Berettigelse i de store Industrilande, medens det hos os kun vil genere Kvindernes Erhvervsfrihed uden at den tilsigtede Beskyttelse opnaas.

Fru Berg-Nielsen (Kbhvn) havde været Formand for det Udvalg indenfor Dansk Kvindesamfund, der tog Arbejdet op for ti Aar siden, da Fabriksloven blev forelagt. Anser den økonomiske Selvstændighed for Grundlaget for al Selvstændighed. anbefaler derfor Dansk Kvindesamfund at gøre alt for, at Kvinderne ikke skal komme ind under denne Særlov. Der bør intet Indgreb gøres i Kvindens Erhvervsfrihed.

Hr. Overretssagfører Munch-Petersen (Kø-